

H. an. MED. HALĀJ. 2, 101. — d) ein best. Gift H. 1197. — e) eine Art coitus (स्त्रीकरणात्) H. an. — f) N. pr. eines Mannes PRAVARĀDHJ. in Verz. d. B. H. 56, 12. — 2) f. ई a) Aeffin, s. u. 1, a. — b) N. verschiedener Pflanzen: *Gutlandina Bonduc* Ltn. AK. 2, 4, 2, 29. H. an. MED. *Carpopogon pruriens* AK. 2, 4, 2, 5. TRIK. 3, 3, 101. H. an. MED. *Achyranthes aspera* (अपामार्ग) und = अजमोदा RĀĀN. im ÇKDR. — Suçr. 2, 387, 1. 390, 17. — Vgl. मार्कट, मार्कटि.

मर्कटक (von मर्कट) m. 1) *Affe* MED. k. 207. HALĀJ. 2, 76. मर्कटिका f. *Aeffin* Z. d. d. m. G. 14, 372, 7. — 2) *Spinne* AK. 2, 3, 13. H. 1210. MED. — 3) ein best. Fisch ÇABDAR. im ÇKDR. — 4) eine best. Körnerfrucht MED. वर्ज्या मर्कटका: अग्नि राजमाषास्तथाणवः MĀRK. P. 32, 11. 49, 72. — 5) ein *Daitja* ÇABDAR.

मर्कटतिन्दुक (म० + ति०) m. eine Art Ebenholz (कुपीलु) BHAVĀPR. im ÇKDR.

मर्कटपिप्पली (म० + पि०) f. *Achyranthes aspera* (अपामार्ग) RĀĀN. im ÇKDR.

मर्कटप्रिय (म० + प्रिय) m. = तीरवृत्त ÇABDAR. im ÇKDR. *Mimosa Kauti* WILSON nach ders. Aut.

मर्कटवास (म० + वास) m. *Spinnewebe* ÇABDAR. im ÇKDR.

मर्कटशीर्ष (म० + शीर्ष) n. *Mennig* RATNAM. im ÇKDR.

मर्कटरूढ (म० + रूढ) m. *Affenteich*, N. pr. eines Teiches in der Nähe von Vaiçāli HIOUEN-TSANG I, 387. BURN. Intr. 74. SCHIEFNER, Lebensb. 268 (38).

मर्कटास्य (मर्कट + आ०) n. *Kupfer* H. 1040.

मर्कटीव्रत (म० + व्रत) n. Bez. einer best. *Begehung* Verz. d. B. H. 133, a.

मर्कटेन्दु m. eine Art Ebenholz (काकतिन्दुक) ÇABDAR. im ÇKDR. Wohl aus मर्कटतिन्दु entstanden.

मर्कर 1) m. *Eclipta prostrata* Ltn. ÇABDAR. im ÇKDR.; vgl. मार्कर. — 2) f. आ a) *Höhle* (दरी); *Bresche* (सुरङ्गा). — b) *Geschirr*, *Gefäß* (भाण्ड). — c) ein unfruchtbares Weib विद्या im ÇKDR.

मर्च्, मर्चयति *gefährden; bedrohen, einschüchtern* (Sā.); *versehren, beinträchtigen*: यो नो अरातीवा मर्चयति ह्येनं RV. 1, 147, 4. 2, 23, 7. यत्तुरेणं मर्चयता सुतेजसा वसा वर्पसि केशश्मश्रु AV. 8, 2, 17. ĀCV. GRHJ. 1, 17, 16. PĀR. GRHJ. 2, 1 in Z. d. d. m. G. 7, 333 (मर्चयता st. मञ्जयता zu lesen). देवो देवान्मर्चयसि AV. 13, 1, 40. मर्चयतेर्मर्कः P. 1, 1, 58, VArtt. 2, Sch. — मर्च्, मर्चयति v. l. für मार्च् (शब्दार्थे) Dhātup. 32, 106. मर्च् (ग्रहणौ) eine Sautra-Wurzel Uṅādis. 3, 43. — Vgl. मृच्, अमृत्त.

मर्क्, मृक्ते *vergehen, zu Grunde gehen* KAUSH. Up. 2, 12, 13. अभिमर्क्षति MBh. 12, 2939 fehlerhaft für अभिगच्छति, wie die ed. Bomb. liest.

1. मर्च्, मर्चति, ऽते ved.; मार्च्छि, मार्क्षि Dhātup. 24, 58. P. 7, 2, 114. 8, 2, 36. Vop. 3, 77. fg. 9, 25. मृष्टम्, मार्क्षति, मृक्षति ebend., मृष्टात् P. 7, 1, 35, Sch. अमार्च् P. 8, 2, 24, Sch.; मार्क्षति Dhātup. 34, 41. संमार्क्षताम् (MBh. 2, 2186), मार्क्षस्व (MBh. 4, 722); मर्चयति, ऽते ved.; मार्चयति Dhātup. 34, 41. ऽते (die Brāhmaṇa); ममार्क्ष, ममार्क्षुस् und ममृक्षुस् ved. ममर्क्षे (ममृजे Padap.); अमीमृक्षुत् und अममार्क्षुत् P. 7, 4, 7, Sch.; अमार्क्षति, अमार्क्षिष्म, ved. अमृक्षत; ved. अमृक्षते, प्रमाक्षयते (PĀR. GRHJ.); मार्च्छा; pass. मर्चयते; मार्क्षुम्, मार्क्षयितुम् und मार्क्षितुम्; vereinzelt stehen die nasalirten Formen मृक्षत 3. pl. RV. 9, 24, 1. 65, 26, wofür SV. वृक्षते liest, und निमृ-

क्ष्यात् ÇAT. BR. 14, 9, 4, 5. 1) *abreiben, abwischen; reinigen, putzen, blank —, glatt machen* (z. B. das Ross); *herausputzen* so v. a. *zurecht-machen* überh.; med. *sich abreiben, sich reinigen* u. s. w.: नित्यं मृक्षति वार्जिनं घृतेन RV. 5, 1, 7. अग्निमृत्यं न मर्चयत् नरः 7, 3, 5. 1, 60, 5. कृत्वा-ज्ञाय मृक्षते 9, 3, 3. 26, 1. 46, 6. 68, 6. मर्षो न मृक्षः त्वं मृक्षानः 96, 20. यः मृक्षो न ममृजे युवा 14, 5, 2, 5. 107, 11. शिशुं मृक्षत्यायवो न वासे 5, 43, 14. स्वद्यास्त्वा (अग्निं) मर्चयेम (vgl. u. सम्) 4, 4, 8. मद्म् 9, 99, 3. 3, 46, 5. मृक्ष्ये सोम सातये 9, 36, 3. तत्र अग्निं मृक्षते मर्चयत् 5, 3, 3. 7, 39, 3. मर्त्तीभिर्मा र्चयते TS. 6, 2, 2, 7. 1, 7, 2, 5. 2, 2, 20, 2. 6, 8, 3. ÇAT. BR. 1, 8, 4, 43. 3, 8, 2, 30. 12, 8, 1, 22. 14, 2, 2, 43. KĀTJ. ÇR. 6, 6, 28. 19, 3, 27. KAUC. 6. ĀCV. ÇR. 1, 8, 3, 5. LĀTJ. 4, 11, 7. — ललाटे चाप्यमार्चयत् er wischte sich die Stirn ab MBh. 5, 5588. होतारो यज्ञपात्राणि पवित्रैर्मृक्षुस्तदा R. GORR. 2, 83, 34. अमार्क्षिद्विष्टतोमाम् BHATT. 13, 111. ललुः खड्गान्मार्क्ष्य ममृक्षुश्च परश्चधा-न् 14, 92. द्विष्टोच्छिष्टं न मार्चयित् *abwischen, wegkehren* JĀĀK. 1, 256. अश्रु डुःखाभिभूताया मम मार्चस्व MBh. 4, 722. स्वेदे ममार्च तर्ह्यखवैः BRAHMA-P. in LA. (II) 38, 1. न तो (रेखां) मार्चयितुं शक्तः Spr. 2810. मार्क्षितुम् 1688. मार्चयति 3300. NAISH. 22, 54. मोक्षं मार्चय *wische ab* so v. a. *be-freie dich* von Spr. 2236. वृत्रकृत्यां वा मास्पर्क्षम् Bhāg. P. 6, 13, 5. मृजा-मि तदधम् 9, 9, 5. 4, 28, 35. st. पाणिना स ममार्च ताम् R. 1, 46, 7 *er streichelte* liest die ed. Bomb. पा० संमार्च ताम्. partic. a) मृष्टं *gereinigt, geputzt, blank gemacht; rein, blank* AK. 3, 2, 5. H. 1437. अत्यो न मृष्टः RV. 9, 82, 2. दैत्येन्द्रम् — मातृमृष्टमलंकृतम् Bhāg. P. 7, 3, 19. 4, 21, 4. R. ed. Bomb. 1, 6, 10. मृष्टभरणवासात् MBh. 13, 2220. R. 1, 6, 13. R. GORR. 1, 6, 12. रथर्मष्टैः MBh. 5, 3053. ० कुण्डल Bhāg. P. 4, 21, 4. सुमृष्टमणिः कुण्डला MBh. 1, 3295. 4, 541. R. 1, 13, 19. 5, 16, 39. शर्च्छुशिकीर्मृष्टं मानयन्ननीमुखम् Bhāg. P. 3, 2, 34. मदाश्रयकथा मृष्टाः (acc.) प्रएवति कथयति च 23, 23. य-त्रेयते कथा मृष्टाः 4, 30, 35. ० यशस् 6, 9, 44. काश्मीरैश्च रश्मिभिरापसंध्यै-र्मृष्टम् (अङ्गम्) *bestrichen* NAISH. 22, 56. मृष्टानुलेपनाः *aufgestrichen* R. GORR. 2, 90, 31. ताममृष्टानुलेपिनः R. SCHL. 2, 33, 17. *sauber —, lecker zube-reitet, lecker, wohlschmeckend* (vgl. मिष्ट) : अन्नानि R. 2, 24, 3. VARĀH. BRH. S. 16, 28. मासानि HARIV. 8441 (im folgenden Çloka liest die neuere Ausg. पिष्टेन समार्चिचन st. मृष्टेन च मा०). R. 2, 91, 65. PANĀT. 208, 18. यथा समुद्रो नृपते पूर्णो मृष्टस्य वारिणाः (so die ed. Bomb.) । ब्राह्मणैर्भि-शस्तः सन्वभूव लवणोदकः ॥ MBh. 13, 7219. ० मलिलामापगाम् (स्वाडु st. मृष्ट MBh. 3, 2436) N. (BOPP) 12, 36. HARIV. 8413. Bhāg. P. 5, 16, 14. मृष्टं भुञ्जीते नाहितम् MBh. 12, 2708. सु० Spr. 2247. PANĀT. 113, 8. अमृष्टभुञ् R. 1, 6, 8 (16 GORR.). मृष्टगन्धपवन so v. a. ein schön duftender Wind VARĀH. BRH. S. 44, 24. — b) मार्क्षित *gereinigt, rein, blank*: अ० *ungewa-schen* (eine Person) MBh. 3, 2577. तत्पादशौचसलिलैर्मार्क्षितालकबन्धनः Bhāg. P. 4, 22, 5. दत्तचतुष्किका RĀĀ-TAR. 3, 369. मार्क्षिते *nach geschehe-ner Reinigung* KĀTJ. ÇR. 6, 7, 29. 9, 7. चन्द्रैः सितिः । मार्क्षितम् *bestri-chen* PANĀT. 1, 7, 38. उदात्तविवेकमार्क्षिततमः स्तोमव्यलीक *abgewischt, entfernt* PRAB. 97, 1. — c) मृक्षित *abgewischt, entfernt*: अमृक्षितकषाय Bhāg. P. 5, 24, 26. मृक्षितपथरुज 9, 10, 4. — 2) med. *Etwas* (Unreines, eine Schuld) *von sich auf einen Andern* (loc.) *abstreifen*: तूते देवा अमृक्षिते-देनस्तूत एनन्मनुष्येषु ममृजे AV. 6, 113, 1. कस्मिन्निदे अद्यामके TBh. 3, 2, 8, 9. 11. तं संद्याममेतास्मिन्वा एतौ मृजाते TS. 2, 2, 6, 1. ÇAT. BR. 1, 2, 2, 3. 4. PANĀT. BR. 17, 1, 16. KĀTJ. ÇR. 22, 4, 24. act.: अन्नादे भूणाहा मार्च्छि